Høyringsutkast til forvaltningsplan

Bondhusdalen landskapsvernområde

September 2026

Foto: Tor Hveem

Innhald

Innhald *2*

Forvaltningsplanen skal innehalde: **3**

Kunnskapsgrunnlaget *3*

Om området *3*

Naturverdiar *3*

Geologi **3**

Naturtypar **4**

Trua naturtypar 4

Artar i verneområdet **7**

Framande artar 12

Landbruk *12*

Besøkande *13*

Reiseliv og turisme **14**

Kulturminne *14*

Bygg og installasjonar **14**

Forvaltingsutfordringar *15*

Kjelder til kunnskapsgrunnlag: *15*

Forvaltningsplan for Bondhusdalen landskapsvernområde *16*

§ 2.Formål **16**

Forvaltningsmål *16*

Strategi *16*

Samhandling og kunnskapsdeling 16

Berekraftig tilrettelegging og kanalisering 16

Informasjon og formidling 16

Aktiv bruk og lokal verdiskaping 17

Kunnskapsbasert og framtidsretta forvalting 17

Tiltak *18*

Retningsliner *22*

Forvaltningsplanen skal innehalde:

Merk at sjølve forvaltningsplanen vert eit digitalt verktøy som alle får tilgong til. Mens vi ventar på tilgong til ny løysing ser arbeidsutkastet slik ut. Endeleg utsjånad blir noko anna enn dette dokumentet, men forvaltningsplanen skal innehalde desse elementa:

- Oppdatert kunnskapsgrunnlag
- Forvaltningsmål
- Tiltak (for å nå måla, i prioritert rekkefølgje)
- Retningsliner

Kunnskapsgrunnlaget

Om området

Bondhusdalen ligg på vestsida av Folgefonnhalvøya og strekkjer seg frå Maurangerfjorden og sør og søraustover mot Folgefonna. Verneområdet omfattar dalføret frå jordbruksområda ovanfor Sunndal, men i dalsidene er vernegrensa trekt nærmare fjorden. Samla areal av landskapsvernområdet er om lag 14 km^2 og omlag ein tredel ligg nedanfor skoggrensa.

Naturverdiar

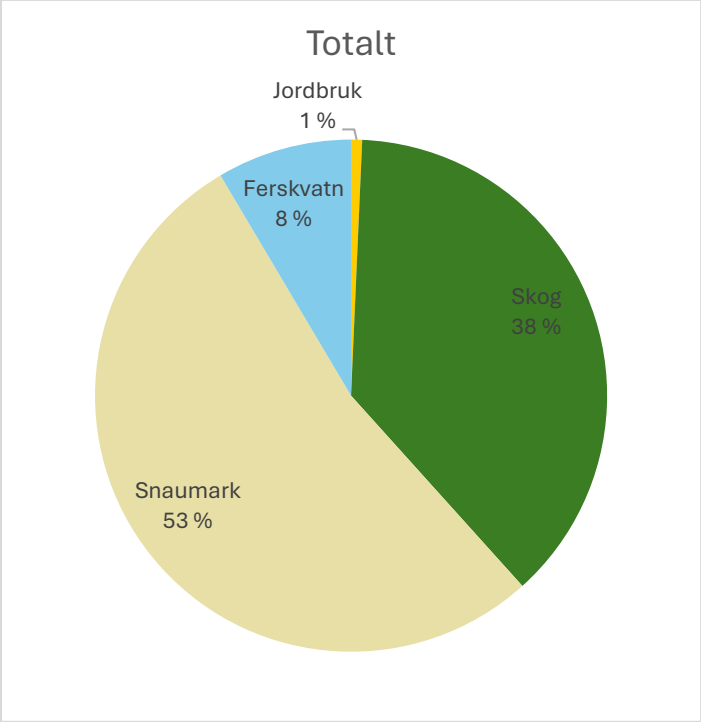
Geologi

I nasjonal samanheng er Folgefonnhalvøya særleg interessant frå ein geologisk ståstad. Det er eit stort mangfald av bergartar med strukturar som fortel om ulike geologiske hendingar. På halvøya finn vi alt frå dei eldste til dei yngste bergartane i Noreg, og eit enormt spekter i tid er representert i ulike område og felt på halvøya.

Området har mange interessante kvartærgeologiske førekomstar, som både er tydelege og lett tilgjengelege. Om lag 500 meter opp frå fjorden ligg det store terrassar med breelvmateriale. Terrassekanten ligg om lag 100 m.o.h., som er marin grense i området. Oppe på terrassane ligg det ein del store blokker som har rasa ned frå dei bratte fjellsidene ovanfor. Bondhusvatnet er demt opp av rasmateriale og elva ut frå vatnet er løynd av steinmassane det fyrste stykket.

Naturtypar

Verneområdet omfattar litt beitemark i dalbotnen mot Sunndal, men det meste av arealet under skoggrensa er skog. Mest særmerkt er dei store områda med gråoreskog, som dekkjer store areal under dei bratte fjellsidene. Oppover mot skoggrensa tek bjørka over. I den vestvende lia ovanfor Sunndal er det òg parti med edellauvskog med ask, alm og hassel. Skogen er jamt over ung som følgje av tidlegare kulturpåverknad.

Figur 1. Prosentvis fordeling av arealtypar i verneområdet etter AR50.

Det meste av området er likevel av arealtypen snaumark, som dekker 53% av verneområdet (figur 1).

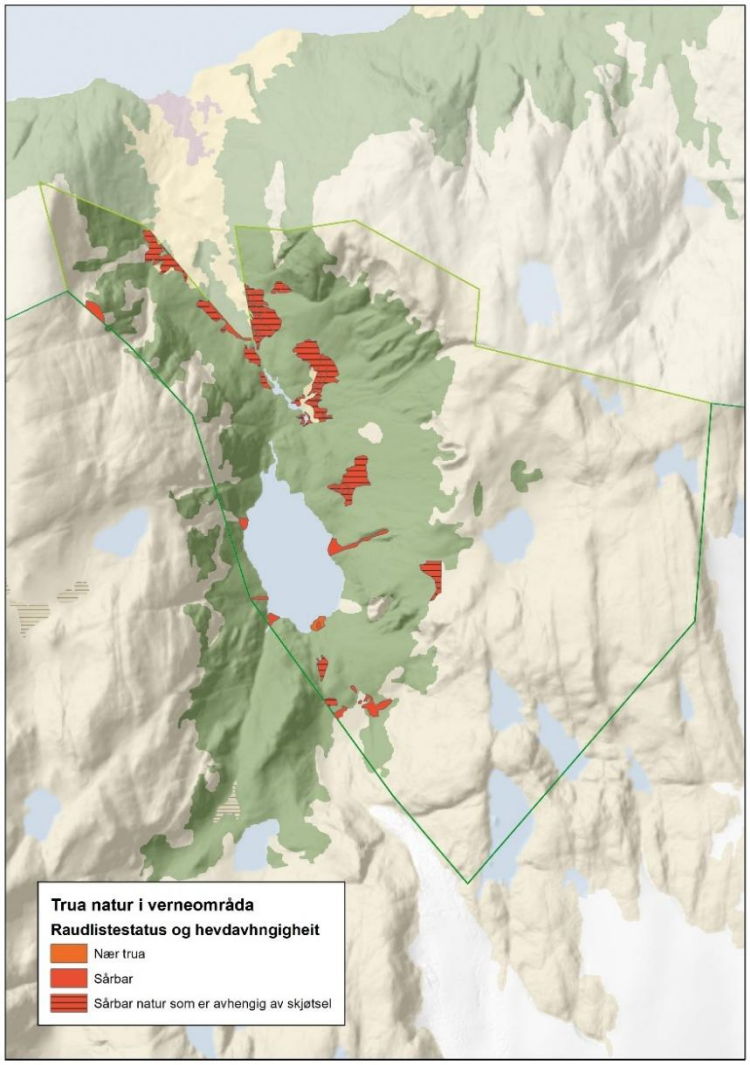
I skogen aust i verneområdet er det eit område registrert som høgstaudeskog, svak lågurtskog og blåbærskog. Her er det mange gamle haustingstre av alm. Dette er skog som skapar habitat for mange andre artar. Det vart i 2021 utarbeida ein skjøtselsplan for desse trea av miljøfagleg utredning.

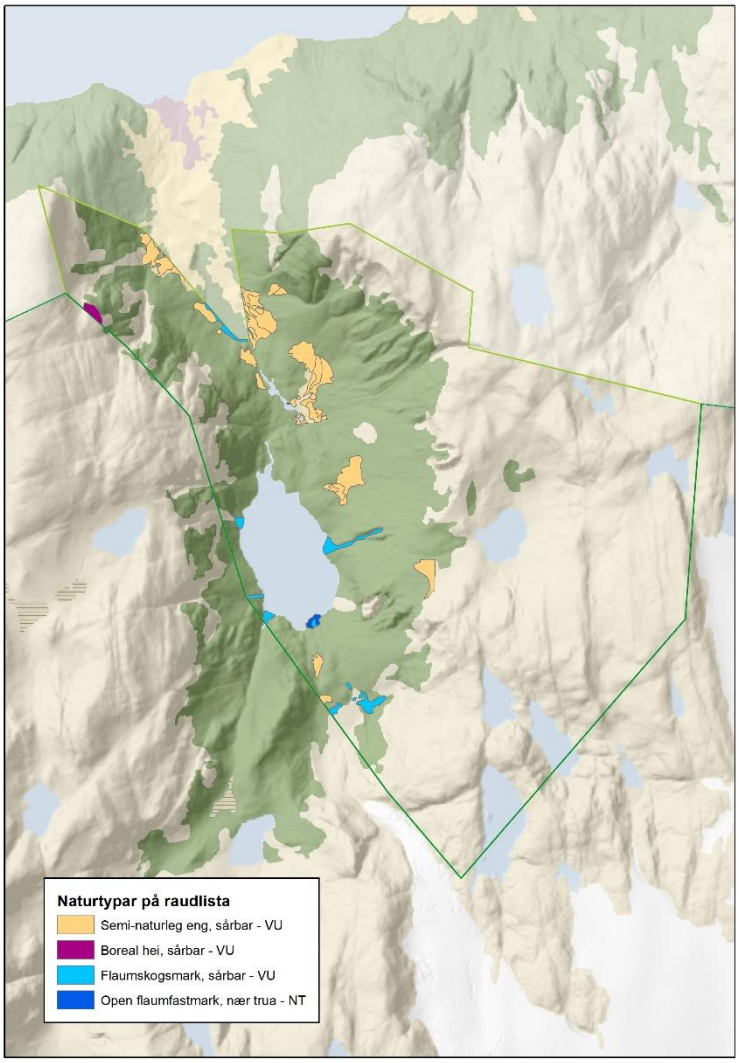
Trua naturtypar

Bondhusdalen vart NIN-kartlagt av Dokkadeltaet våtmarkssenter i 2023. Det vart då kartlagt naturtypar under skoggrensa. Kartlegginga resulterte i funn av fleire lokalitetar med trua naturtypar (figur 2 og 3). Den skjøtselsavhengige naturtypen semi-naturleg eng (VU) var den mest arealrike av dei trua naturtypane, og den med flest lokalitetar. Skjøtselsavhengige naturtypar har behov for skjøtsel i form av beite og/eller slått for å oppretthalde kvaliteten og hindre attgroing. Det var òg fleire lokalitetar med flaumskogmark (VU), samt to tilfelle med open flaumfastmark (NT) og eit område med boreal hei (VU). Boreal hei er ein naturtype knytt til fjellområde. Sidan område over 900 moh ikkje vart inkludert i kartlegginga er det moglegheit for fleire tilfelle innanfor

verneområdet utover det som vart registrert. Boreal hei er òg ein naturtype avhengig av skjøtsel, og er hovudsakleg trua av attgroing grunna lågt beitetrykk.

Tabell 1 synar funn av dei raudlista naturtypane i Bondhusdalen landskapsvernområde delt vidare inn i kartleggingseiningar. Dei fleste av desse er undertypar av hovudnaturtypen semi-naturleg eng. Desse er raudlista grunna manglande hevd, med opphøyr av beite, slått og rydding.

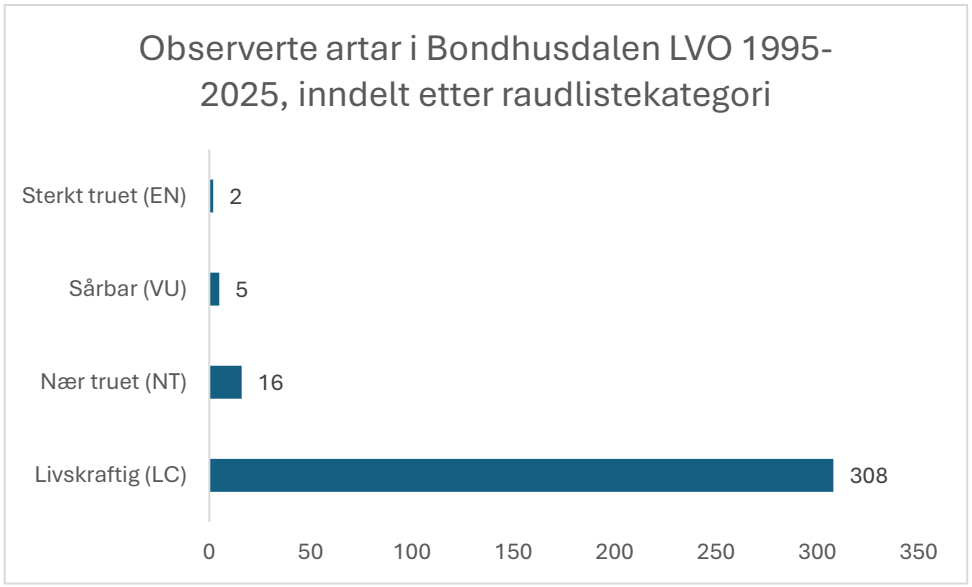
Figur 2 og 3. Naturtypar registrert i Bondhusdalen som er på raudlista for naturtypar.

Tabell 1. Hovudnaturtypar på raudlista registrert i Bondhusdalen LVO. Naturtypane er vidare delt inn i kartleggingseiningar som gjev meir informasjon om tilhøva på dei ulike lokalitetane.

Raudlista naturtypar etter raudlistekategori	Observasjonar i Bondhusdalen
Nær trua - NT	2
Open flaumfastmark	
• opne flaumfastmarker på sand, grus og stein	2
Sårbar - VU	60
Flaumskogmark	
• flaumskogsmarker på grus og stein	11
Boreal hei	
• kalkfattig boreal lynghei	1
Semi-naturleg eng	
• intermediær eng med klart hevdpreg	15
• intermediær eng med mindre hevdpreg	5
• intermediær eng med svakt preg av gjødsling	13
• intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling	4
• intermediær tørreng med mindre hevdpreg	3
• kalkfattig eng med mindre hevdpreg	1
• kalkrik fukteng med klart hevdpreg og svakt preg av gjødsling	1
• kalkrik fukteng med mindre hevdpreg	4
• svakt kalkrik eng med mindre hevdpreg	1
• svakt kalkrik eng med svakt preg av gjødsling	1
Totalsum	**62**

Artar i verneområdet

Det er gjort i overkant av 900 artsobservasjonar i Bondhusdalen sidan 1995, fordelt på 331 artar. Dei fleste av artane er livskraftige (figur 4).

Figur 4. Tal artar registrert i Bondhusdalen LVO mellom 1995 og 2025 fordelt på raudlistekategori.

Raudlisteartar

Det er registrert om lag 150 observasjonar, fordelt på 22 artar, på raudelista i Bondhusdalen landskapsvernområde (tabell 2). Av desse er 7 artar spesielt knytt til kulturlandskapet, og er avhengig av vidareføring av tradisjonell jordbruksdrift, som opprettheldar levestadar for artane.

Tabell 2. Observasjonar av raudlista artar i Bondhusdalen i åra 1995-2025. Artane er rangert etter trugselnivå på raudlista der EN=Sterkt trua, VU=Sårbar, NT=Nær trua og LC=Livskraftig.

Art	Raudliste-kategori	Tal obs	Levestad	Trugsmål
ask	EN	13	Ask er et viktig innslag i skog nord til Møre, med spredte forekomster videre til Nærøy i Nord-Trøndelag.	Askeskotsjuke, gnag frå hjort og konkurranse med platanlønn.
alm	EN	57	Arten er eit viktig tre i edellauvskog og beslekta skogtypar i låglandet og dalførene nord til Beiarn i Nordland.	Almesjuka og gnag frå hjort.
blådoggnål	VU	2	Veks i eldre naturskogsprega edellauvskog på gamle, og ofte styva lauvtre. Arten har sterk tilknyting til alm og ask.	Påverkast negativt av skogbruk i form av treslagsskifte frå lauvskog til granplantasje og generell reduksjon av eldre edellauvskog. Redusert styving og attgroing samt en stor stamme hjortedyr som øydelegg vertstre og reduserer tilfanget på nye vertstre, samt almesjuka og askeskotsjuka verkar òg negativt.
bleik kraterlav	VU	3	Veks på grov stammebark på svært gamle alme- og asketre, ofte gamle styvingstre som står igjen i haustingsskog og kulturlandskap.	Negative påvirkningsfaktorer av betydning inkluderer almesyke, askeskotsjuke og hjortebeite.
tussepraktlav	VU	3	Artane veks på nord- til austvendte, næringsrike berg i skog, men òg på trestammer eller greiner av lauvtre. Lokalitetane er ofte prega av pågåande eller tidlegare beite.	Praktlava går tilbake på grunn av attgroing og fortetting av skog på mange lokalitetar. Flatehogst er òg registrert som ein negativt påverkingsfaktor.

granmeis	VU	3	Hekker i bar- og blandingsskog, samt fjellbjørkeskog i fuktige områder over hele landet.	Fragmentering av habitat (inklusive drenering av våtmark) kan virke negativt inn på bestanden. Granmeisen er òg avhengig av morkne trestammer for uthakking av reirhol.
storskarv	NT	1	Kystfugl som hekker på holmer. Dette er truleg ikkje ein art som hekker i landskapsvernområdet, men ein enkeltobservasjon.	
klosterlav	NT	2	Veks på gamle, grove, ofte styvde edellauvtre, spesielt alm og ask, i edellauvskog og kulturlandskap. Ofte veks den skuggefullt og litt fuktig, i rothalsar eller på grov bark helt nede ved bakken.	Negative påverkingsfaktorar inkluderer hogst, treslagskifte, utbygging, opphøyr i skjøtsel (styving), hjortebeite, askeskotsjuke og almesjuke.
olivenfiltlav	NT	4	Veks både i eldre og kulturpåverka lauvskog, eldre lauvrik barskog og i bekkekløfter og kulturlandskap. Den er knytt til eldre lauvtre og mosekledde bergvegger i område med høg luftfuktigheit.	Negative påverkingsfaktorar inkluderer tap av habitat og substrat som følge av mellom anna hogst og auka beitetrykk frå hjortedyr.
kort trollskjegg	NT	5	Veks oftast på skuggefulle bergvegger, men òg på nedre stammedeler eller på grove greiner av gamle tre, særleg gran og bjørk.	Negative påvirkningsfaktorer inkluderer inngrep som gir endring i lokale lys- og fuktighetsforhold, slik som flatehogst og tilplanting.
kvithodenål	NT	1	Veks i fuktig lauv- og barskog, på daude og gamle, levende lauv- og bartre og på dødt plantemateriale under overheng, ofte i tilknyting til elver og bekkekløfter.	Arten er knytt til naturskogselement i form av daude og gamle tre i eldre skog, skogbruk utgjer derfor ein negativ påverkingsfaktor av betydning.

bleikdoggnål	NT	9	Veks i eldre naturskogsprega edellauvskog på gamle, og ofte styva lauvtre. Arten har sterk tilknyting til alm og ask, men er òg funne på gamal spisslønn.	Arten påverkast negativt av skogbruk i form av treslagsskifte frå lauvskog til granplantasjar og generell reduksjon av eldre edellauvskog. Han påverkast òg negativt av redusert styving og attgroing, samt av ein stor stamme av hjortedyr som øydelegg vertstre og reduserer tilfanget på nye vertstre.
almelav	NT	18	Veks i hovudsak på grov stammebark på svært gamle alme- og asketrær, ofte gamle styvingstre som står att i haustingsskog og kulturlandskap.	Negative påvirkningsfaktorer av betydning inkluderer almesjuke, askeskotsjuke, elg- og hjortebeite (hjort gnager av barken på dei gamle trea).
almekolsopp	NT	7	Knytt hovudsakeleg til daud ved av alm (den har òg nokre funn på ask), og veks ofte på daude grove liggande stammer.	Habitatet er i tilbakegang grunna almesjuke, hjortebeiting på bark mv., og vertstrea alm og ask er begge sterkt trua.
bergperikum	NT	1	Arten er knytt til varm, berglendt skog.	Årsaka til nedgangen er ikkje kjent.
raudsildre	NT	1	Arten er knytt til baserik grunn og har sin hovudutbreiing i snaufjellet, i snøleiar og til dels på berg og eksponerte rabbar, på stadar med ikkje for tett vegetasjon.	Antakast framtidig nedgang grunna klimaendringar og attgroing av habitat.
skorpefiltlav	NT	3	Skorpefiltlav vokser i løvrik barskog og ulike løvskogsutforminger. Den vokser på stammer av løvtrær med rik bark, hovedsakelig alm, ask, osp, rogn og selje, men kan også opptre på lønn, eik og lind. Osp ser ut til å være særlig foretrukket.	Arten påverkast negativt av skogbruk gjennom flatehogst og vedhogst, til dels òg gjennom treslagsskifte frå lauvskog til granplantasjer og tilfeldig gjennom tap av habitat til utbygging av veger mm. Den påverkast òg av ein stor stamme elg og hjort som delvis øydelegg eksisterande vertstre og reduserer tilfanget på nye vertstre i optimale habitat.
moselyng	NT	1	Arten er knytt til baserik grunn og har sin hovudutbreiing i snaufjellet, i snøleie og til dels på berg og eksponerte rabbar, på stadar med ikkje for tett vegetasjon.	Antakast framtidig nedgang grunna klimaendringar og attgroing av habitat.

kastanjelundlav	NT	1	Kastanjelundlav veks hovudsakleg på lauvtre i eldre, lauvdominert skog, men førekjem òg i rike barskogtypar.	Arten påverkast negativt av skogbruk gjennom flatehogst og vedhogst og tilfeldig gjennom tap av habitat til utbygging av veger og til oppdyrking. Han påverkast òg av ein stor stamme elg og hjort som delvis øydelegg eksisterande vertstre og reduserer tilfanget på nye vertstre i optimale habitat.
vasshalemose	NT	7	Vasshalemose veks på stein og berg i flaumsona langs bekker og elver i låglandet.	Arta er trua som følgje av vannløpsendringer og eventuelt forurensning, samt utbygging av småkraftverk i nåtid og nær framtid.
gauk	NT	1	Grunna sin parasittiske strategi, samanfell utbreiinga med heipiplerke, som er det vanlegaste parasittarten for gauken.	Arten påverkast av habitatendringar i kulturlandskapet som følge av endra driftsformer i landbruket, utbygging av infrastruktur og nedbygging, noko som har medført redusert tilgang til vertsfuglar og føde.
taksvale	NT	7		Nedgang i bestander av flygende insekter, for eksempel som en følge av bruk av pesticider i jord- og skogbruket, kan medføre mindre tilgang til føde. Mangel på gunstige reirplasser og predasjon er andre mulige årsaker til bestandsnedgangene

Framande artar

Det er gjort ti observasjonar av framande artar i Bondhusdalen. I tillegg er det fleire lokalitetar med norsk gran som er uønskt i verneområdet.

Status og artsnamn	Tal observasjonar
Ikkje vurdert (NE)	**5**
aurikkelsveve	1
hårsveve	1
mønsterullklubbe	1
skarlagenssukkerspinn	1
Låg risiko (LO)	**1**
orientvalmue	1
Potensielt høg risiko (PH)	**1**
lerkesopp	1
Høg risiko (HI)	**1**
amerikahumleblom	1
Svært høg risiko (SE)	**2**
japanlerk	2
Totalsum	**10**

Landbruk

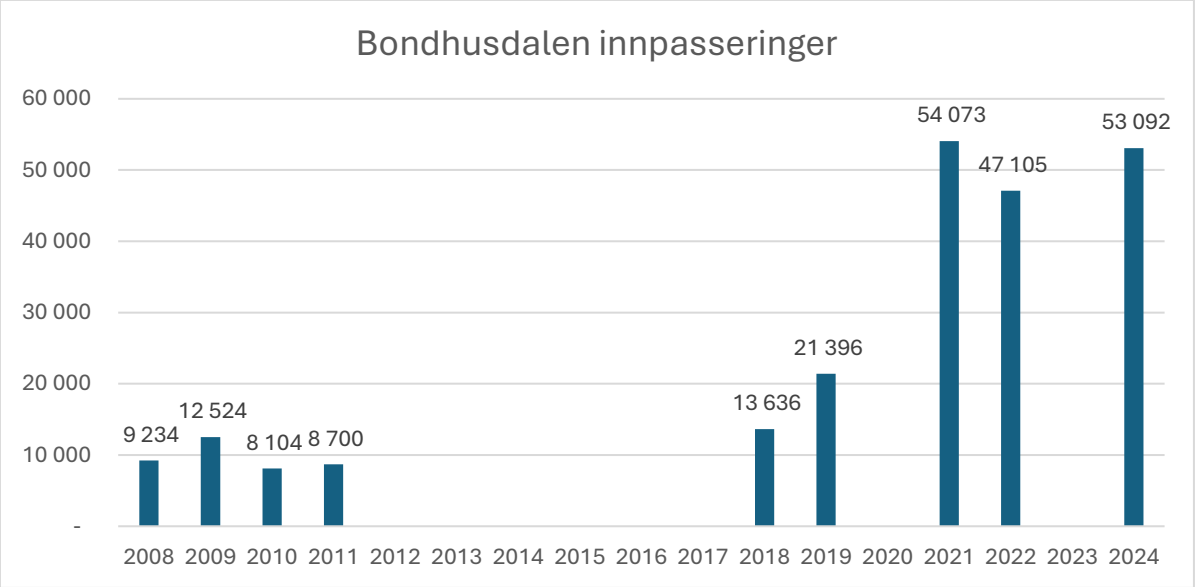
Det er aktiv landbruksdrift i nedre del av landskapsvernområdet, og det ligg både dyrka mark og innmarksbeite inne i verneområdet. Landbruket er dominert av husdyrhald med grasproduksjon og innmarksbeite. Skogbruk i form av vedhogst er framleis vanleg. Drift av desse areala gjer det nødvendig å bruke traktor med reiskap og stundom andre motorkøyretøy. Sau, geit og storfe beiter i området, noko som skaper utfordringar når det gjeld grinder og gjerdehald. Tilleggsfôring av utegangarfe medfører at ein må køyre

siloballar til fôringsplassar. Vedhogst til eigen bruk er vanleg, og det vert òg teke ut noko ved for sal.

Som følgje av m.a. endra driftsformer i landbruket, er kulturlandskapet prega av at det gror att med skog. Attgroinga er naturleg, men kan sjåast på som ei utfordring i den grad ein ynskjer å ta vare på dagens landskapsbilete. Vedhogst kan vere ein måte å hindre attgroing på, men aktiv skjøtsel og beiting må òg til for å halde landskapet ope.

Besøkande

Bondhusdalen er ein av dei mest nytta innfallsportane i verneområda våre. Dei seinare åra har tal besøkande hatt ei kraftig auke (figur 3). Dette er truleg grunna tilrettelegging som aukar tilgjengelegheita, i kombinasjon med målretta promotering av innfallsporten og stor interesse for området gjennom sosiale medium.

Figur 3. Passeringar for åra 2008-2024 registrert med passive pyroteljarar på same stad etter SNO sin metodikk.

Besøkstalet i Bondhusdalen har vore høgt lenge. Basert på ferdselsteljingar og besøk i felt vart statusen på sårbarhetsvurderinga gjort av NINA i 2018 at området var lite sårbart for dåverande besøkstrykk bortsett frå slitasje på vegetasjon på nokre punkt. I løpet av pandemien tredobla besøket seg og ser ikkje ut til å gå nedover igjen.

Friluftslivet i Bondhusdalen er i stor grad knytt opp mot tilstrøyminga av turistar til området.

Reiseliv og turisme

Bondhusdalen er eit område med stor til-strøyming av turistar. Reiselivet i regionen nyttar vernestatusen i marknadsføringa, og Bondhusvatnet er det mest nytta enkeltmotivet i marknadsføringa av verneområdet. Trenden med opplevings- og aktivitetsturisme med formidling av natur- og kulturkunnskap ser ut til å vere veksande.

Olaløo har sidan 1985 hatt enkel servering etter bestilling for turgrupper ved Bondhus-vatnet. Matvarer og utstyr vert transportert med bil/traktor. Transporten har føregått med bil dei siste 20 åra, og omfanget har vore mellom 10 og 20 turar i sesongen.

Ein er i dag ikkje kjent med at organisert ferdsel har eit omfang som er til skade for naturmiljøet.

Frå midten av 1800-talet vart Folgefonna for alvor ein turistattraksjon, særleg for tyskarar og engelskmenn. Dei store turistskipa tok til å gå inn i Maurangerfjorden i 1880-åra.

Det var hesteskyssturar opp Bondhusdalen og turar over Folgefonna som turistane kom for å oppleve. Dei kom i store turistdampbåtar, gjerne tre båtar i veka, og det gav mykje inntekter til bygda i dei åra det varde. Ein veg inn til Bondhusvatnet som i 1860-åra hadde vorte bygd for eksport av is, vart frå 1890-åra køyreveg for turistar.

Kvilehytta Breidablikk vart i 1893 satt opp ved brekanten til Folgefonna. Den vart reist av Erik Gitleson Gausvik, som hadde landhandel og hotell på Sundalsøyren i Sunndal.

Forsking og undervising

Universitetet i Bergen har ein del undervising og nokre forskingsprosjekt med utgangspunkt i geologien i Bondhusdalen.

Kulturminne

Det er ingen automatisk freda kulturminne i Bondhusdalen.

Bygg og installasjonar

Statkraft SF har fleire installasjonar i landskapsvernområdet, m.a. ein landingsplass for helikopter og hytte ved vassinntaket, tverrslag og tunnelar for tilkomst og utspyling for sediment, luke, dieselaggregat og datalogg for registrering av vassføring ved Bondhusbreen. Installasjonane fører til ein del aktivitet knytt til drift og vedlikehald. Statkraft har òg ansvaret for vedlikehald av bruer langs Bondhusvatnet fram til Pyttelva.

Breidablikk turisthytte ligg ved den tidlegare brekanten, på grensa til Folgefonna nasjonalpark. Det er to stølar inne i verneområdet, Gardshammar og Fynderdalsstølen.

Forvaltingsutfordringar

Det er først og fremst skjøtsel av skjøtselskrevjande naturtypar og dei store mengdene med besøkande som skaper utfordringar i Bondhusdalen. Det er også mange tekniske installasjonar knytt til vasskraft som ører med seg utfordringar.

Kjelder til kunnskapsgrunnlag:

Basiskartlegging frå 2023 i rapport frå Dokkadeltaet våtmarkssenter

Kartlegging av gran frå 2020

Skjøtselsplan for styvingstre frå 2021 Miljøfagleg utredning

Sårbarhetsvurdering 2019 NINA

Forvaltningsplan for Bondhusdalen landskapsvernområde

§ 2.Formål

Formålet med Bondhusdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på eit eigenarta og vakkert naturområde med store opplevingskvalitetar knytt til heilskapen og variasjonen i naturen frå dalføret opp mot høgfjellet
- sikre viktige geologiske førekomstar og biologisk mangfald
- sikre verdfull vassdragsnatur
- verne om verdfulle kulturlandskap og kulturminne.

Ålmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv utan særleg teknisk tilrettelegging.

Forvaltningsmål

- Vi vil sikre og styrkje verneverdiane i eit langsiktig perspektiv.
- Vi let skogen utvikle seg mot naturskog ved å styre framtidig hogst ved hjelp av skogbruksplanar.
- Vi held kulturlandskapet ved like ved å støtte opp om aktiv beitebruk og skjøtsel
- Vi tek vare på og synleggjer utvalde kulturminne i verneområda
- Vi legg til rette for gode og inkluderande naturopplevingar utan å forringe verneverdiane

Strategi

Samhandling og kunnskapsdeling
Nasjonalparkstyret skal samarbeide tett med kommunar, reiseliv, frivillige, grunneigarar og andre aktørar for å sikre heilskapleg forvalting. Dette inkluderer deling av kunnskap, felles besøksstrategiar og oppfølging av verneføremål.

Berekraftig tilrettelegging og kanalisering
Tiltak skal rettast mot område med høgt besøkstrykk, og gjennom fysisk tilrettelegging som stiar, bruer og klopping skal ferdsel kanaliserast for å verne natur og kulturminne. Tiltaka skal vere estetisk gode og med minst mogleg inngrep. Vi arbeider med indirekte verkemiddel for å få ned slitasje som følgje av besøk

Informasjon og formidling
God og målretta informasjon skal bidra til forståing for verneverdiane, førebyggje konfliktar og fremje god åtferd. Informasjonen skal vere positiv, tilpassa ulike målgrupper

og i tråd med nasjonal merkevarestrategi. Vi bruker lokale historier og kulturminne aktivt i kommunikasjonen.

Aktiv bruk og lokal verdiskaping

Verneområda skal leggje til rette for friluftsliv, beiting, tradisjonell bruk og lokal verdiskaping. Reiselivet skal utviklast i tråd med verneføremåla, og det skal leggjast til rette for samarbeid med lokale aktørar.

Kunnskapsbasert og framtidsretta forvalting

Forvaltinga skal vere basert på oppdatert kunnskap, og det skal leggjast til rette for forsking og undervisning. Klimaendringar og andre truslar krev ei dynamisk og føre var-tilnærming for å sikre verneverdiane over tid.

Tiltak

Kva må til for å nå måla for verneområdet?

- Overordna og konkrete tiltak
- Kva rår vi over?
  - Mynde
  - Økonomi
  - Samarbeid
  - Kapasitet

Verne-område	Pri. (1-3)	Tiltak	Forankring	Mogleg i samarbeid med	Gjennom-føring
Alle	1	Halde oversikt over tilstand og status for artar og naturtypar som er heimehøyrande i verneområda	Forvaltningsplan		Løpande
Alle	1	Følgje tiltaksplan for restaurering og overvaking på sårbare kvartærgeologiske lokalitetar (sjå konkrete tiltak)	Kvartærgeologiske verneverdier i Folgefonna nasjonalpark - vurdering av sårbarhet og slitasje, Hardeng 2025	Besøkssenter	Løpande
Alle	1	Lage og iverksetje skjøtselsplanar i samarbeid med grunneigarar for å bevare skjøtselskrevjande naturtypar, etter kartlegging og prioritering	Forvaltningsplan	Grunneigar, kommunar	Innan

					2030
Alle	1	Kartlegge tilstand og behov for skjøtsel i skjøtselskrevjande naturtypar og lage ein prioritering for oppfølgjing	Forvaltningsplan	Grunneigar, kommunar	Innan 2030
Alle	2	Kartlegge kulturminne og lage ein plan for formidling av utvalde kulturminne i verneområdet	Forvaltningsplan	Grunneigar, kommunar	Innan 2028
Alle	2	Utarbeide nærare retningsliner for kva som kan reknast som tradisjonell byggjeskikk i området (har vi fullført dette i retningslinene for bygg?)	Forvaltningsplan	Kulturminnemyndigheit	Innan 2028
Alle	1	Utarbeide ein plan for kanalisering, avbøting av slitasje, merking og opparbeiding av stigar, bruer og ferdselsvegar, inkludert område som ikkje bør merkjast.	Besøksstrategi	Besøkssenter	Innan 2028
Alle	2	Måle ferdselstrykk, slitasje og gjere sårbarhetsvurderingar, etter plan	Besøksstrategi	Besøkssenter	Løpande
Alle	3	Gjennomføre ny brukarundersøking innan 10 år for å kartlegge besøkande si oppleving av landskapet	Besøksstrategi	Besøkssenter	Innan 2028
Alle	1	Kartlegge behov for kanalisering og revegetering der besøk har ført til slitasje på vegetasjonen	Besøksstrategi	Besøkssenter	Løpande

Alle	1	Tilrettelegge dei mest besøkte innfallsportane etter prioritering; Bondhus, Buer, Rosendal, Sommarskisenteret (?), Langfoss	Besøksstrategi	Besøkssenter, kommunar, grunneigarar	Innan 2030
Alle	2	Oppdatere alle informasjonsskilt, etter skiltplan	Besøksstrategi	Besøkssenter	Innan 2030
Alle	3	Ha årlege møte og samlingar/vertskapskurs for reiselivet tilknytta Folgefonna med tema som; samhandling, felles utfordringar, moglege konfliktpunkt, besøkande si kundereise og oppleving av reisa	Besøksstrategi	Besøkssenter	Løpande
Alle	3	Rullere besøksstrategi og kommunikasjonsplan ved behov	Forvaltningsplan	Besøkssenter	Løpande
Alle	3	Opprette ressursgruppe under merkevaren Norges nasjonalparker med representantar frå Folgefonna nasjonalparkstyre, Besøkssenter nasjonalpark Folgefonna, Ullensvang nasjonalparkkommune og Jondal nasjonalparklandsby for å samordne informasjon og tiltak under merkevara	Besøksstrategi	Besøkssenter	2026
Alle	3	Nasjonalparkstyret skal bidra med kunnskap om verneområda og rettleie reiselivsbedrifter ved utvikling av nye reiselivsprodukt knytt til Folgefonna	Besøksstrategi	Besøkssenter	Løpande
Alle	2	Lage opplegg for nærturar med informasjonsmateriell retta mot born og unge i samarbeid med besøkssenter nasjonalpark Folgefonna,	Besøksstrategi	Besøkssenter	2027
Alle	3	Halde oversikt over omfang og type organisert verksemd og prøve å styre aktivitetane gjennom rettleiing og medverknad. Forvaltingsstyremakta skal halde kontroll med større arrangement og organiserte turar som eit førebyggjande tiltak mot slitasje og skade.	Besøksstrategi	Besøkssenter	Løpande
Landskaps-	1	Lage planar for fjerning av framande treslag i alle landskapsvernområda i samråd med grunneigarane	Forvaltningsplan	Grunneigar, kommunar	Innan

vernområda					2030
Bondhusdalen	1	Følgje opp tiltaka i "Skjøtselsplan for almeskog i Bondhusdalen" (sjå konkrete tiltak)	Skjøtselsplan for almeskog i Bondhusdalen, Miljøfagleg Utredning 2021	Grunneigar, SNO	Løpande

Retningsliner

Retningslinene følgjer verneforskrifta si rekkefølgje punkt for punkt.

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.1 Inngrep i landskapet

Området skal vernast mot inngrep som vesentleg kan endre eller verke inn på landskapet sin art eller karakter. Med dei unnatak som følgjer av forskrifta punkt 1.2 og 1.3 er det generelt forbod mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygningar eller anlegg, andre varige eller mellombelse innretningar, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, boring og sprenging, bryting av stein, mineral eller fossil, fjerning av større stein og blokker, drenering og anna form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, snauhogst, framføring av leidningar i lufta og i jorda, bygging av bruer og klopper, Oppsetting av skilt, merking av stiar og turløyper og liknande. Kulturminne skal vernast mot skade og øydelegging. Opplistinga er ikkje uttømande.

Fylkesmannen avgjer i tvilstilfelle om eit tiltak kan endre landskapet sin art eller karakter vesentleg.

Retningsline:

I landskapsvernområda er det forbod mot inngrep som vesentleg kan endre eller verke inn på karakteren til landskapet.
Fysiske inngrep som graving, sprenging, utfylling eller bygging. Visuelle endringer som påvirker hvordan landskapet oppfattes, for eksempel oppføring av bygninger, veier eller kraftlinjer.

Vurderinga av landskapets art og karakter handlar ofte om: Synlighet og visuell påvirkning, varighet og omfang av inngrepet og om tiltaket bryt med eksisterande bruk eller naturpreg

Forvaltningsstyresmakta ser til at forbodet vert respektert, og har ein restriktiv dispensasjonspraksis. Dei opplista tiltaka er forbode då dei aleine eller saman med andre tiltak kan endre eller verke inn på landskapet sin art og karakter.

MERK: Da forskriften ble utformet var det fylkesmannen som var forvaltningsmyndighet for alle verneområdene. Dette må forstås som at forvaltningsmyndigheten avgjør, dvs. at det tillegger styret å avgjøre dette

Forskriftsreferanse

§ 3.Vernereglar

1. Landskapet

1.2 Reglane i punkt 1.1 er ikkje til hinder for:

a. Vedlikehald av bygningar og andre eksisterande innretningar. Vedlikehald omfattar ikkje ombygging eller utbygging. Vedlikehald skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk.

Med vedlikehald meiner vi:

- Arbeid for å hindre forfall på eksisterande bygg
- Skifte kledning, male fasade i same farge
- Taktekking med same materiale
- Vedlikehald av vindauge og dørar, byting av ruter
- Med innretningar meiner vi her t.d.: saltsteinautomatar
- Bytte ut delar av konstruksjon av installasjon om det ikkje endrar utsjånad eller omfang

Forskriftsreferanse

§ 3.Vernereglar

1. Landskapet

1.2 Reglane i punkt 1.1 er ikkje til hinder for:

b. 1. Drift og vedlikehald av eksisterande energi- og kraftanlegg. Bruk av motorisert transport må skje i samsvar med lov om motorferdsel § 4 e.

2. Nødvendig istandsetting ved akutt utfall. Ved bruk av motorisert transport skal det i ettertid sendast melding til forvaltningsstyresmakta.

3. Oppgradering/fornying av kraftanlegg og kraftliner for heving av spenningsnivå og auking av linetverrsnitt når dette ikkje fører til vesentlige fysiske endringar i forhold til verneformålet.

Retningsline:

Verneforskrifta opnar for aktivitet knytt til drift og vedlikehald av energi- og kraftanlegg, jf. punkt 1.2 b i vernereglane. Motorferdsel i samband med dette skal skje i samsvar med

motorferdselslova § 4 e. Dersom motorferdsel er påkravd i samband med akutt utfall, kan melding om motorferdsel sendast forvaltingsstyresmakta i etterkant. Også oppgradering/fornying av kraftanlegg og kraftliner for heving av spenningsnivå og auke av linetverrsnitt er tillate utan nærmare løyve, når dette ikkje fører til vesentlege fysiske endringar.

Motorferdsel i samband med drift og vedlikehald av energi- og kraftanlegg skal haldast på lågast mogleg nivå. Dersom det ligg til rette for det, skal den motoriserte ferdsla samordnast med andre brukarar i området.

Motorisert ferdsel i samband med akutt utfall skal meldast til forvaltingsstyresmakta/Statens naturoppsyn så raskt som råd.

Forskriftsreferanse
§ 3.Vernereglar
1. Landskapet
1.2 Reglane i punkt 1.1 er ikkje til hinder for:
c. Vedlikehald av veg i samsvar med forvaltningsplanen etter § 7

Retningsline:

Vedlikehald av veg betyr arbeid som skal halde vegen av tilsvarande standard som ved vernetidspunktet. Slikt arbeid er m.a. å fjerne tre og buskar i vegbana, å reinske grøfter og å reparere vegen ved store nedbørsmengder, å fjerne nedrasa stein o.l. Det vil normalt vere tillate med nødvendig grusing og grøfting, men ikkje endring til anna vegdekke. Når det gjeld grusing omfattar dette berre fornying av berelag/slitelag der dette finst frå før.

Ynskjer ein t.d. å grusleggje ein graskledd traktorveg, må dette godkjennast av forvaltingsstyresmakta. Det er ikkje tillate å leggje om traseen eller auke vegbreidda utan løyve frå forvaltingsstyresmakta.

Kart over vegar og stier som forskrifta gjeld for: Bondhus til Bondhusvatnet, til Pyttelva, til Gardshammar.

Forskriftsreferanse
§ 3.Vernereglar
1. Landskapet
1.2 Reglane i punkt 1.1 er ikkje til hinder for:
d. Vedlikehald av merka stiar, skilt, bruer og løyper i samsvar med forvaltningsplanen etter § 7.

Forskriftsreferanse
§ 3.Vernereglar
1. Landskapet
1.2 Reglane i punkt 1.1 er ikkje til hinder for:
e. Anlegg for sanking av beitedyr og nødvendig gjerdehald for beitedyr i samsvar med forvaltningsplanen etter § 7. Grunneigar kan setje opp feste for slikkesteinar o.l. til beitedyr.

Forskriftsreferanse
§ 3.Vernereglar
1. Landskapet
1.2 Reglane i punkt 1.1 er ikkje til hinder for:
f. Skjøtsel og drift av eksisterande dyrka mark og innmarksbeite

Generelle retningsliner i byggjesaker

Forskriftsreferanse

§ 3.Vernereglar

1. Landskapet

1.3Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

a. *Ombygging og utviding av eksisterande bygningar.*
b. *Ny oppføring av bygningar som er skada ved brann eller naturskade.*
c. *Riving av bygningar som pregar landskapet sin art og karakter.*
d. *Oppføring av nye bygningar i samband med jordbruk, skogbruk og husdyrnæring, herunder oppattbygging av stølshus.*
e. *Rydding av nytt innmarksbeite.*
f. *Bygging av bruer og klopper som er nødvendige i samband med beitebruk og friluftsliv.*
g. *Merking og opparbeiding av turstiar.*
h. *Tiltak for å hindre skorfeste.*
i. *Bygging av enkle driftsvegar til mellombels bruk for uttak av kulturskog i samsvar med forvaltningsplanen etter § 7.*
j. *Oppgradering/fornying av energi- og kraftanlegg som ikkje fell inn under § 3 punkt 1.2.b.*
k. *Framføring av nye kraftleidningar.*

Ombygging, utviding og nybygg skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk og vere tilpassa landskapet.

Generelle retningsliner i byggjesaker

Det skal vere ei restriktiv praksis for å gi løyve til nye bygg. Vernereglane gir ei klar avgrensing og opnar for oppføring av nye bygg i samband med husdyrnæring, oppsyn eller om bygg går tapt ved brann eller annan naturskade. I landskapsvernområda blir alle byggesaker vurderte etter reglane i Plan- og bygningslova (PBL) hjå kommunen og etter verneforskrifta. Fylkeskommunen får byggjesaker til fråsegn og kan gje råd og rettleiing om tradisjonell byggjeskikk og vedlikehald av kulturminne. Det vil bli sett som vilkår i byggeløyvet at tiltakshavar må dokumentere ferdigstilling av tiltaket ved å legge fram minst tre bilete frå ulike vinklar av det utførte arbeidet. Det blir sett ein frist på 3 år for gjennomføring av tiltak

Råd og omsyn i alle byggesaker

Bygg skal ha ei nøktern utforming i tråd med lokale byggetradisjonar. Dette kan variere frå støl til støl, og utforming skal avklarast gjennom samarbeid mellom forvaltning, grunneigar og fylkeskommune. Likevel skal ein ha nokre generelle retningslinjer å forhalde seg til. All bygging verneområda skal føre med seg minst mogleg motorisert transport både i byggjefasen og i drifts- og vedlikehaldsfasen. Du skal halde deg til lokale byggetradisjonar og unngå material som blir avfallsproblem ved eventuell fornying og vedlikehald.

Generelle råd:

- Ved byggjeverksemd skal det takast særlege omsyn til kulturlandskap, kulturmiljø og kulturminne, jf. Kulturminnelova.
- Krav til bygg:
- Innvendig vegghøgde bør ikkje vere høgare enn 200cm.
- Takvinkel bør liggje mellom 22 og 28 grader. Takutstikk skal følgje den lokale byggetradisjonen i området.
- Alle bygg bør ha saltak i lengderetninga i høve til terrenget. Unntak kan vere steinbuer som ligg inn i bakken med gavl ut.
- Bygget skal ikkje vere framtredande eller ruvande i terrenget, unngå silhuettverknad.
- Ved bygging i skrånande terreng er det særleg viktig med terrengtilpassing for å unngå høge fasadar.
- Bygg bør ha ein enkel bygningskropp med gode proporsjonar.

- Grunnmur bør vere lågast mogleg og helst av naturstein. (Uttak av lokal stein er søknadspliktig). Dersom ramma vert sett på pelar skal mellomrom mellom pelar blendast/skjulast.
- Unngå store og mange vindauge. Ved oppdeling av vindauge bør dei ha gjennomgåande sprosser. Vurder bruk av lemmar for vindauge og dører når bygningen ikkje er i bruk.
- Det bør nyttast virke av god kvalitet til utvendig kledning. Unngå bruk av “villmarkspanel". Kledning av god kvalitet kan gjerne stå ubehandla.
- Det skal søkjast om løyve til uttak av lokal stein og torv til byggjematerial.
- Samla øvre arealgrense etter tilbygg/ombygging er ~45 m2 inkl. uthus (areal utrekna frå ytterkant av reisverk).
- Uthus skal helst byggast som tilbygg på eksisterande bygg i same stil.
- Grunnlag for uthus kan vere lagring av ved, bensin, propan, anna utstyr og sanitære tilhøve.
- Maksimal storleik på uthus er sett til ~10 m2

Søknad om byggjetiltak bør innehalde:

- Foto av byggetomt og plassering i høve til andre bygg og terreng frå fleire vinklar
- Kartutsnitt som skildrar kvar tomta/bygget ligg, samt oversiktskart og detaljkart.
- Fagmessig utførte byggteikningar som skildrar snitt, fasadar og plan
- Byggets tilpassing til terrenget eventuell eksisterande bygningsmasse, med terrengsnitt (naudsynt graving, murhøgde/pelar).
- Utfyllande opplysningar om grunnlaget for søknad om nybygg og større tilbygg: ressursgrunnlag, areal, beitedyr, utmarksressursar som vert hausta frå omsøkt bygg.
- Eigartilhøve skal vere avklart når du sender byggesøknad. Forvaltningsstyresmakta kan krevje at dette skal dokumenterast før endeleg vedtak.

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

a. Ombygging og utviding av eksisterande bygningar.

Retningsline:

Ombygging: Søknadspliktige tiltak innanfor totalarealet til eit bygg. Fasadeendring, installasjon av solcellepanel, nye dørar og vindauge m.m.

Utviding: Alle tiltak som aukar arealet til eit bygg

Mindre tiltak som brygger, plattingar, badstue, solcellepanel og liknande er søknadspliktige etter vernereglane.

For å gjennomføre tiltak på bygningar som fører til endringar i utsjånad, form og storleik, må det søkjast om løyve, jf. pkt. 1.3 a i vernereglane. Ved vurderinga vil det verte lagt stor vekt på estetikk og landskapsbilete i tillegg til omfanget av endringane. I ein søknad om ombygging/utviding er det svært viktig at behovet for eventuelle endringar vert gjort godt synleg.

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

b. Ny oppføring av bygningar som er skada ved brann eller naturskade.

Retningsline:

Normalt vert det gjeve løyve til oppattbygging av bygningar som er gått tapt i brann eller ved annan naturskade. Om bygningen hadde ei uheldig plassering med tanke på verneverdiane bør bygningen byggjast opp at på meir eigna stad på eigedomen.

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

c. Riving av bygningar som pregar landskapet sin art og karakter.

Retningsline:

Det er opna for å søkje om å rive bygningar som er i forfall eller ikkje i bruk lenger. Det er viktig å rive bygg som ikkje er brukande for å unngå fare for folk og dyr og slike saker vil normalt sett få løyve. Elles gjeld reglane om å ikkje etterlate seg avfall i verneområda og det vil bli gitt løyve til motorferdsel for å frakte bygningsrestar ut av verneområda.

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

d. Oppføring av nye bygningar i samband med jordbruk, skogbruk og husdyrnæring, herunder oppattbygging av stølshus.

Retningsline:

Det er opna for å gi løyve til bygg og anlegg i samband med husdyrnæring, og dei følgjer dei generelle retningslinene. Ved oppattbygging av stølshus er det viktig å hente inn kunnskap om tradisjonell byggeskikk. Du må søkje om å få setje opp le for utegangarfe og nasjonalparkstyret kan setje vilkår m.a. om plassering, val av material og utforming.

Søkjar skal også leggje ved landbruksfagleg dokumentasjon på at tiltaket er naudsynt for drifta, du kan kontakte den kommunale landbruksforvaltninga i din kommune for rettleiing.

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

e. Rydding av nytt innmarksbeite.

Retningsline:

Forvaltingsstyresmakta kan gje løyve til å rydde nytt innmarksbeite. Område som tidlegare ikkje har vorte gjødsla skal ikkje gjødslast. Det er ønskjeleg å lage skjøtselsplanar i samarbeid mellom drivarar og forvaltning for å styrke naturverdiane i verneområdet

Definisjon frå NIBIO:

Innmarksbeite: Jordbruksareal som kan brukast som beite, men som ikkje kan haustast maskinelt. Minst 50 % av arealet skal vere dekka av kulturgras og beitetålande urter.(Beiterettleiar_Nibio_20200515.pdf)

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

f. Bygging av bruer og klopper som er nødvendige i samband med beitebruk og friluftsliv.

Retningsline:

Om søkjar kan dokumentere at bruer og klopper er nødvendige i samband med beitebruk eller friluftsliv kan styret gi løyve. Omlegging av trasear av omsyn til tryggleik og som følgje av ras eller flaum vil også som regel få løyve. Tiltak må tilpassast best byggeteknikk for området, sjå Stiskulen til Statens naturoppsyn for informasjon.

- Ved godkjenning av søknadar om løyper og turruter kan det knytast vilkår til merking, skilting, ansvar for vedlikehald og eventuelle tiltak for å avbøte på terrengslitasje og annan skade.
- Merking og vedlikehald av sti skal følgje retningslinene i merkehandboka.no.

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

g. Merking og opparbeiding av turstiar

Retningsline

Styret vil vere restriktive med å merke nye ruter, og stiller krav til søkjaren:

- Dokumenter behov for merking, klopping og bruer i samband med beitebruk eller friluftsliv.
- Ved omlegging av trasear av omsyn til tryggleik
- Tiltak må tilpassast best byggeteknikk for området, sjå Stiskulen til Statens naturoppsyn for informasjon
- Merking og vedlikehald av sti skal følgje retningslinene i merkehandboka.no.
- Ved godkjenning av søknadar om løyper og turruter kan det knytast vilkår til merking, skilting, ansvar for vedlikehald og eventuelle tiltak for å avbøte på terrengslitasje og annan skade.
- Naudsynt merking av stigar og tryggleik kan vurderast innanfor vernegrensa.
- Anna skilting og merking skal skje utanfor vernegrensene, ved mykje nytta innfallsportar eller i tilknyting til eksisterande bygg eller anlegg, t.d. turisthytter.

I forskriftene for landskapsvernområda er det falle bort opning for å gje løyve til skilting i verneområda, dette må vurderast etter § 48 i naturmangfaldlova, og vil elles følgje same retningsliner som i Folgefonna nasjonalpark.

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

h. Tiltak for å hindre skórfeste

Retningsline:

Sjå retningslinene for gjerding og stiar.

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

i. Bygging av enkle driftsvegar til mellombels bruk for uttak av kulturskog i samsvar med forvaltningsplanen etter § 7.

Retningsliner

Enkle driftsvegar er i denne samanhengen vegar som med relativt liten innsats kan tilbakeførast til opphavleg terreng. Fylling eller planering skal berre gjerast over korte strekningar og ikkje føre til meir enn 1 m avvik frå opphavleg terrengnivå. Sprenging er ikkje tillate.

Sjå elles oversikt over kulturskog (kart skal lagast).

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

j. Oppgradering/fornying av energi- og kraftanlegg som ikkje fell inn under § 3 punkt 1.2.b.

Retningsline:

Alle tiltak som vil endre energi- og kraftanlegget frå dagens omfang og utsjånad krev løyve frå nasjonalparkstyret. Dette gjeld også tiltak som er påkravd frå regulantmyndigheit. Føremålet med dette er å finne løysingar som kan tilpasse seg omgjevnadene utan negativ påverknad av landskapet sin art og karakter.

**Vise alle aktuelle installasjonar på kart.*

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

1. Landskapet

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

k. Framføring av nye kraftleidningar.

Retningsline:

Alle tiltak som vil endre energi- og kraftanlegget frå dagens omfang og utsjånad krev løyve frå nasjonalparkstyret. Dette gjeld også tiltak som er påkravd frå regulantmyndigheit. Føremålet med dette er å finne løysingar som kan tilpasse seg omgjevnadene utan negativ påverknad av landskapet sin art og karakter.

*Vise alle aktuelle installasjonar på kart.

Forskriftsreferanse

§ 3. Vernereglar

2. Plantelivet

2.1 Vern av vegetasjon

Plantelivet skal vernast mot skade og øydelegging. Det er forbode å innføre nye planteartar.

2.2 Beite

Beite er tillate.

2.3 Hogst

Reglane i punkt 2.1 er ikkje til hinder for:

a. Hogst av ved til eigen bruk for hytter, stølar o.l. i landskapsvernområdet.

b. Avverking av ståande kulturskog, etablering av ny skog med stadeigne treslag og nødvendige skogkulturtiltak i samsvar med forvaltningsplanen etter § 7.

c. Hogst i samsvar med plan godkjent av forvaltningsstyresmakta.

3. Dyrelivet

3.1 Vern av dyrelivet

Det er ikkje tillate å innføre nye dyreartar.

3.2 Jakt og fiske

Jakt er tillate etter viltlova.

Fiske er tillate etter lakse- og innlandsfisklova.

Retningsliner:

Beite er tillate i heile verneområdet. Det er ønskjeleg å lage skjøtselsplanar i samarbeid mellom drivarar og forvaltning for å styrke naturverdiane knytt til kulturlandskap i verneområdet.

Du kan plukke sopp, bær og friske blomar og kvist til eige bruk, men ikkje til næringsføremål. Elles skal all vegetasjon vernast mot skade.

Du kan hogge ved på eigen eigedom til bruk for hytter og stølar o.l. i landskapsvernområdet

- Hogsten skal vere mest mogleg sporlaus
- Prioriter område prega av attgroing, t.d. rundt stølsvollar
- Hogg: Bjørk, selje, gråor, framande treslag (gran, sitkagran, lerk og buskfuru)
- Ikkje hogg: Daude tre, alm, ask, hassel, osp og hegg, elvenær skog.

Ståande kulturskog kan hoggast etter desse krava:

- Teigar med planta gran og lerk som er økonomisk interessante for hogst kan stå til dei er hogstmodne, men skal då fjernast heilt. Teigar med planta gran og lerk som ikkje er økonomisk interessante, bør hoggast som skjøtselstiltak, nasjonalparkstyret kan søkje om finansiering til hogst.
- Du må sei frå til forvaltar når og kvar du tek til med hogst. Forvaltingsstyresmakta og det lokale landbrukskontoret kan gje tilleggsråd om korleis hogsten bør tilpassast det aktuelle området
- All tilplanting skal skje med stadeigne treslag.

*Kart over framande treslagsbestand som skal ut, kart over kulturskog med og utan plan. Kart som viser skog som skal skjermast frå hogst. Kart som viser område for vedhogst og buffer langs elv.

Forskriftsreferanse
§ 3.Vernereglar
4. Ferdsel
4.1 Generelt om ferdsel
All ferdsel skal skje med varsemd og slik at det ikkje skjer skade på naturmiljø eller kulturminne.

4.2 Organisert ferdsel
Reglane i denne forskrifta er ikkje til hinder for organisert turverksemd til fots så lenge naturmiljøet ikkje blir skadelidande. Annan organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt løyve av forvaltningsstyresmakta. Utover dette vises det til forvaltningsplanen i § 7.

4.3 Bruk av sykkel og hest
Sykling og organisert bruk av hest er berre tillate på veger eller trasear som er godkjend for slik bruk i forvaltningsplanen etter § 7.

4.4 Regulering av ferdsel
Innafor landskapsvernområdet kan Miljødirektoratet ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan vere til skade for naturmiljøet.

4.5 Generelle unnatak for ferdsel
Reglane i punkt 4 gjeld ikkje nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsstyresmakta.

Retningsliner:

All ferdsel og aktivitet skal vere omsynsfull og varsam slik at ein ikkje skadar natur eller kulturminne. Friluftslivet skal byggje på enkle friluftslivstradisjonar, med vekt på det naturvenlege friluftslivet. Organisert ferdsel og andre ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha løyve frå forvaltingsstyresmakta

Vilkår for løyve til organisert ferdsel

- Faste arrangement kan få fleirårige løyve, men med klare vilkår.

- Reine reiselivstiltak som medfører fysiske inngrep, skal leggjast utanfor nasjonalparken.
- System for å handtere toalettavfall slik at det ikkje blir liggande igjen i nasjonalparken. (toalett på turisthyttene kan nyttast)
- Toalettavfall skal takast med ut av nasjonalparken.
- Avfall blir teke med ut av nasjonalparken og levert i godkjent avfallscontainer/søppeldunk
- Der det er tilrettelagte stiar, steinlagt, gruslagt, klopplagt, eller på annan måte merka eller skilta, bør stien til ein kvar tid følgast.
- Bålbrenning på godkjente bålplasser.

Sykling er berre tillate på grusvegen i Muradalen.

Organisert ferdsel med hest er tillate på grusvegen i Muradalen. Sporadisk bruk av hest er tillate i heile verneområdet.

Med organisert ferdsel meiner vi planlagt, koordinert og leia. Kunngjort på førehand eller gjentakande aktivitet og fleir enn 50 deltakarar

§3 punkt 5. Motorferdsel

5.1 Forbod mot motorferdsel

Motorferdsel er forbode på land, vatn og i lufta under 300 meter. land

5.2 Reglane i punkt 5.1 gjeld ikkje:

a) Nødvendig motorferdsel ved militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsstyresmakta.

b) Nødvendig motorferdsel i samband med jordbruk, skogbruk og husdyrnæring.

c) Nødvendig motorferdsel i samband med vedhogst i samsvar med punkt 2.3.

d) Nødvendig motorferdsel for uttransport av felt storvilt.

5.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

a) Øvingskjøring til formål nemnt i punkt 5.2.a.

b) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller helikopter for transport av material, utstyr og proviant til hytter, stølshus o.l.

c) Nødvendig motorferdsel i samband med oppgradering/fornying av kraftanlegg og kraftliner, jf. § 3 punkt 1.2.b.3.

5.4 Regulering av motorferdsel

Forvaltningsstyresmakta kan forby eller regulere motorferdsel på vegane i landskapsvernområdet i samsvar med forvaltningsplanen etter § 7, dersom dette er nødvendig for å sikre verneformålet.

Retningsliner

Det generelle forbodet mot motorferdsel gjeld også i landskapsvernområda, men her opnar verneforskrifta i noko større grad for motorferdsel enn det som er tilfelle for nasjonalparken.

I praksis betyr dette at ein i landskapsvernområda i fleire tilfelle kan nytte motorisert køyretøy utan å søkje om løyve. Slike tilfelle er lista opp i punkt 5.2 i vernereglane. Bruken skal vere nødvendig.

Nødvendig motorferdsel i samband med jordbruk, skogbruk og husdyrnæring er tillate.

Nødvendig transport i denne samanheng er frakting av utstyr til bruk i næringa, slik som saltsteinar, gjerdematerialar, utstyr for ved- og tømmerhogst, materialar for vedlikehald av tilsynsbuer og stølshus, og frakt av sjuke dyr og naudslakt.

Uttransport av felt storvilt

Motorferdsel på bakken bør skje på eksisterande vegar og traktorvegar.

Bruk av helikopter til transport av felt vilt er lite ønskeleg i landskapsvernområdet. Slik transport er søknadspliktig til kommunen etter Lov om motorferdsel.

Motorferdsel i samband med drift og vedlikehald av energi- og kraftanlegg skal haldast på lågast mogleg nivå. Dersom det ligg til rette for det, skal den motoriserte ferdsla samordnast med andre brukarar i området.

Motorferdsel i samband med dette skal skje i samsvar med motorferdselslova. Dersom motorferdsel er påkravd i samband med akutt utfall, kan melding om motorferdsel sendast forvaltingsstyresmakta i etterkant.

Forskriftsreferanse:

§ 4.Generelle dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyresmakta kan gjere unnatak frå reglane når formålet med vernet krev det, for vitskaplege granskingar, for arbeid av vesentleg samfunnsmessig verdi, eller i andre særlege tilfelle når dette ikkje er i strid med verneformålet.

Naturmangfaldlova § 48 har avløyst dei generelle dispensasjonsreglane i kvar enkelt verneforskrift.

§ 5.Forvaltningsplan

Forvaltningsstyresmakta kan setje i verk tiltak for å fremje formålet med vernet. Det skal utarbeidast ein forvaltningsplan med nærare retningsliner for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon m.m. Forvaltningsplanen skal godkjennast av Miljødirektoratet.

§ 6.Forvaltningsmynde

Miljødirektoratet fastset kven som er forvaltningsstyresmakt for verneforskrifta.

§ 7.Rådgivande utval

Forvaltningsstyresmakta kan opprette eit rådgivande utval for forvaltning av landskapsvernområdet.

§ 8.Iverksetting

Denne forskrifta trer i kraft straks.